

(मराठी भाषांतर)

(वेळ ३ तास.)

(एकूण गुण १००)

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

३) उजवीकडील अंक उपप्रश्नांचे गुण दर्शवतात.

प्रश्न १. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ) प्राचीन भारतीय इतिहासाच्या अभ्यासासाठी पुरातत्वीय साधनांचे महत्व विशद करा. (१०)
- ब) प्राचीन भारतीय इतिहासाचे लिखित साधने कोणती आहेत? (१०)
- क) प्राचीन भारताच्या इतिहासाचे साधन म्हणून परकीय प्रवाशांची प्रवासवर्णने स्पष्ट करा. (१०)

प्रश्न २. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ) सिंधू संस्कृतीच्या सामाजिक व आर्थिक जीवनाचे मूल्यमापन करा. (१०)
- ब) सिंधू संस्कृतीतील धार्मिक जीवनावर भाष्य करा. (१०)
- क) सिंधू संस्कृतीच्या पतनाची कारणे लिहा. (१०)

प्रश्न ३. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ) वैदिक काळातील जनपदाच्या प्रशासकिय संघटनेवर चर्चा करा. (१०)
- ब) वैदिक काळातील आर्थिक जीवनाचे थोडक्यात स्पष्ट करा. (१०)
- क) वैदिक काळातील धार्मिक जीवनावर टीप लिहा. (१०)

प्रश्न ४. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ) महाजनपदाच्या प्रशासनावर टीप लिहा. (१०)
- ब) वर्धमान महावीरांची शिकवण काय होती? ब) वर्धमान महावीरांची शिकवण कोणती आहेत? (१०)
- क) पर्शियन आक्रमणाचे परिणाम लिहा. (१०)

प्रश्न ५. खालीलपैकी कोणतेही दोहोंवर टीप लिहा.

- अ) वैदिक साहित्य (२०)
- ब) सिंधू संस्कृतीतील नगर रचना व स्थापत्यशास्त्र
- क) वैदिक काळातील सामाजिक जीवन
- ड) ग्रीकांचे भारतावरील आक्रमण

- Note :** (1) All questions are compulsory  
(2) All questions carry equal marks.  
(3) Figures to the right indicate marks to the sub-questions

1. Answer **any two** of the following :

- (a) Describe the importance of archaeological sources for study of Ancient Indian history. (10)
- (b) What are the literary sources of Ancient Indian history? (10)
- (c) Explain the various accounts of foreign travellers as a source of Ancient Indian history. (10)

2. Answer **any two** of the following :

- (a) Evaluate the social and economic life of Indus valley civilization. (10)
- (b) Comments on the religious life of the Indus Valley civilization (10)
- (c) Write the causes of decline the Indus Valley civilization. (10)

3. Answer **any two** of the following :

- (a) Discuss the administrative organization of Janapadas. (10)
- (b) Briefly explain the Economic life of Vedic age . (10)
- (c) Write a note on Religious life of Vedic age. (10)

4. Answer **any two** of the following :

- (a) Write a note on administration of Mahajanapadas (10)
- (b) What were the teachings of Vardhaman Mahavir ? (10)
- (c) Write the effects of Persian invasion. (10)

5. Write short notes on (**Any two**) (20)

- (a) Vedic literature
- (b) The town planning and architecture in the Indus Valley Civilization.
- (c) Social life of Vedic age
- (d) Greek Invasion of India